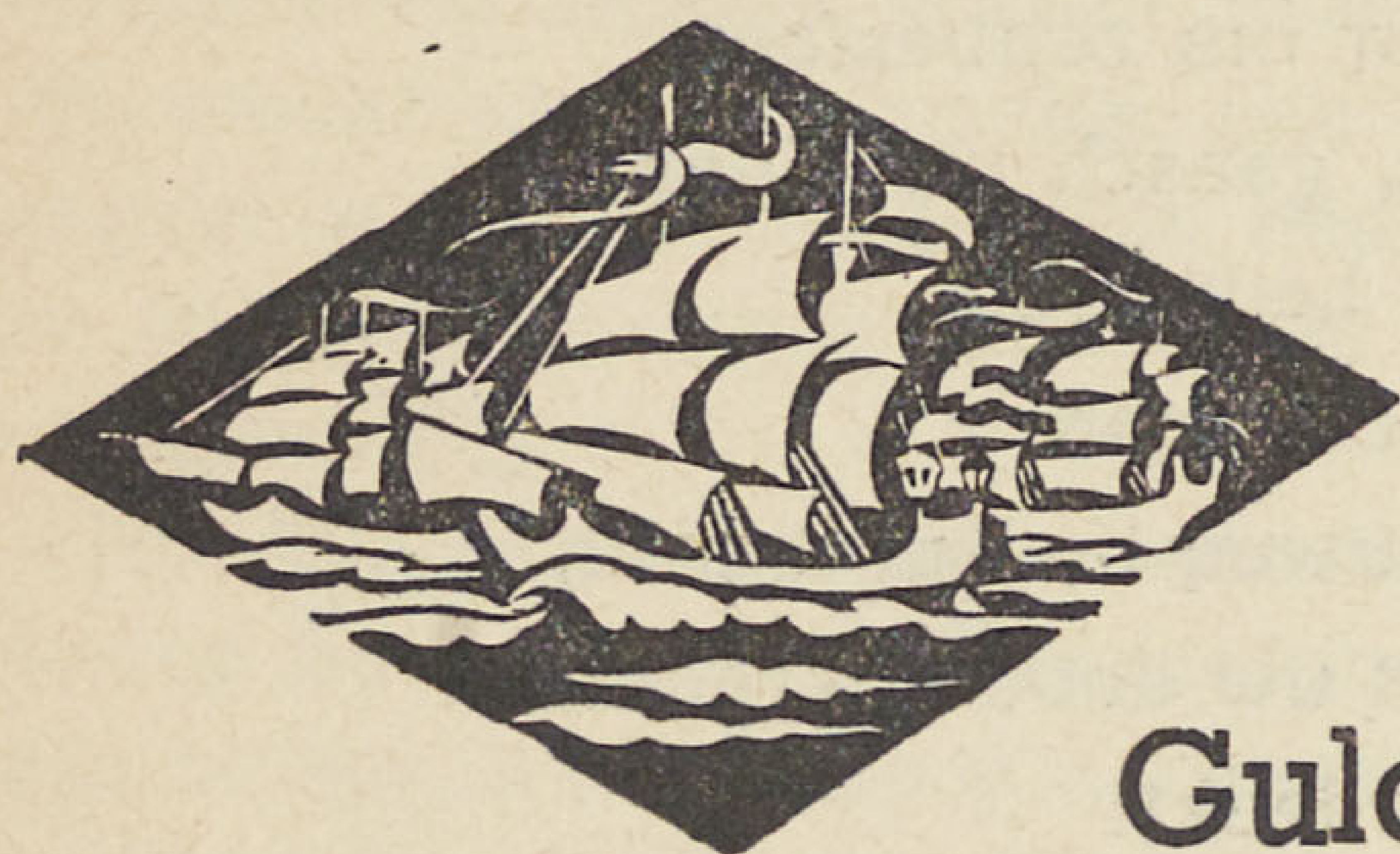
4e JAARGANG No. 1 15 HOOIMAAND 1939

ONTWAKEND VOLK

MAANDBLAD VOOR DE VORMING
VAN DEN NEDERLANDSCHEN GEEST

OPSTELRAAD: MALIEBAAN 35, UTRECHT
UITGAVE: NENASU — POSTBUS 2 — LEIDEN
INSCHRIJFGELD: f 1.50 PER JAAR (f 0.75 PER HALF JAAR)
POSTREKENING 207915 (TEN NAME VAN „VOLK EN VADERLAND")

Gulden-Sporenlied

Den dag der Gulden Sporen,
Den harden slag, den goeden slag,
Den dag der Gulden Sporen
Heeft Vlaandren uitverkoren
Tot heldenheiligdag.
Bij 't bloed, dat uwen bodem drenkt,
Bij 't onrecht dat uw dooden krenkt,
Herdenkt!

Wie daar uw grond begeerde
De Fransche stoet, met spoor en spoed,
Wie daar uw grond begeerde
Nog sneller huiswaarts keerde,
Of hield den grond voorgoed.
Bij 't bloed, dat uwen bodem drenkt,
Bij 't onrecht dat uw dooden krenkt,
Herdenkt!

Niet door den strijd der zwaarden,
Zoo sterk gestrêên,
Niet door den strijd der zwaarden,
Omdat wij zelf ontaardden
Is de oude vrijheid heen.
Bij 't bloed, dat uwen bodem drenkt,
Bij 't onrecht dat uw dooden krenkt,
Herdenkt!

Wordt, broeders, gansch uw eigen,
Eischt zelfbestuur om zelfbestaan.
Wordt, broeders, gansch uw eigen,
Slaat neder wie bedreigen
Eer wie bedreigen slaan.
Bij 't bloed, dat uwen bodem drenkt,
Bij 't onrecht dat uw dooden krenkt,
Herdenkt!

Moet Vlaandren ooit verdwijnen,
Dan zonder schuld, dan zonder schand;
Moet Vlaandren ooit verdwijnen,
De klare zon zal schijnen
Op één Groot-Nederland.
Bij 't bloed, dat uwen bodem drenkt,
Bij 't onrecht dat uw dooden krenkt,
Herdenkt!

RENE DE CLERCQ
(Uit „De Noodhoorn")

Dr. Philippus Johannes Hoedemaker

1839 — 16 Juli — 1939

Op 16 Juli is het honderd jaar geleden, dat Dr. Ph. J. Hoedemaker in Utrecht geboren werd.

Als wij ook in dit tijdschrift een enkele bladzijde aan zijn nagedachtenis wijden — hoewel zijn naam aan velen onzer lezers waarschijnlijk vrijwel onbekend zal zijn — dan doen wij dit, omdat aan Hoedemaker een eereplaats toekomt onder de groote vaderlanders der 19e eeuw, en dat te meer, waar dit èn tijdens zijn leven èn na zijn dood slechts door weinigen onderkend is.

Het kan natuurlijk mijn bedoeling niet zijn in het ons toegewezen bestek er een uiteenzetting van te geven, waarom wij zijn beteekenis zoo hoog aanslaan. Wij willen volstaan met in herinnering te brengen, dat hij de man was, die de leuze uitgaf: „heel de kerk en heel het volk".

Het zou wederom te ver voeren het verband aan te toonen, dat Hoedemaker tusschen de twee deelen dezer leuze legde. Wij bepalen ons tot de opmerking, dat hij in de verscheuring der kerk een hoofdoorzaak zag van de verscheuring der natie, en dat hij in de kerk zoowel als in het volk, in het volk zoowel als in de kerk dezelfde machten der ontbinding werkzaam zag, en van een reformatie der kerk de regeneratie van het volk verwachtte.

Ons boezemt nu het tweede gedeelte der leuze: „heel het volk" het meest belang in. Hij trad met deze leuze op tegen den tot alleenheerschappij zich ontwikkelenden invloed van de beginselen der Fransche revolutie: individualisme, het valsche vrijheidsbegrip, en het moderne staatsbestel.

Met en door deze leuze is hij in zijn tijd de meest principieele tegenstander geweest:

Van Abraham Kuyper, toen deze met zijn: „gelijk recht voor allen", dat aan elke partij het recht toekende om naar de macht in den staat te dingen en haar beginselen over het volk te laten heerschen, feitelijk het moderne staatsbestel aanvaardde

en de partijschap, die het volk in volksdeelen oplost, wettigde;

van De Savornin Lohman, als hij het oud-vaderlandsche vrijheidsbeginsel met dat der moderne democratie vereenzelvigde;

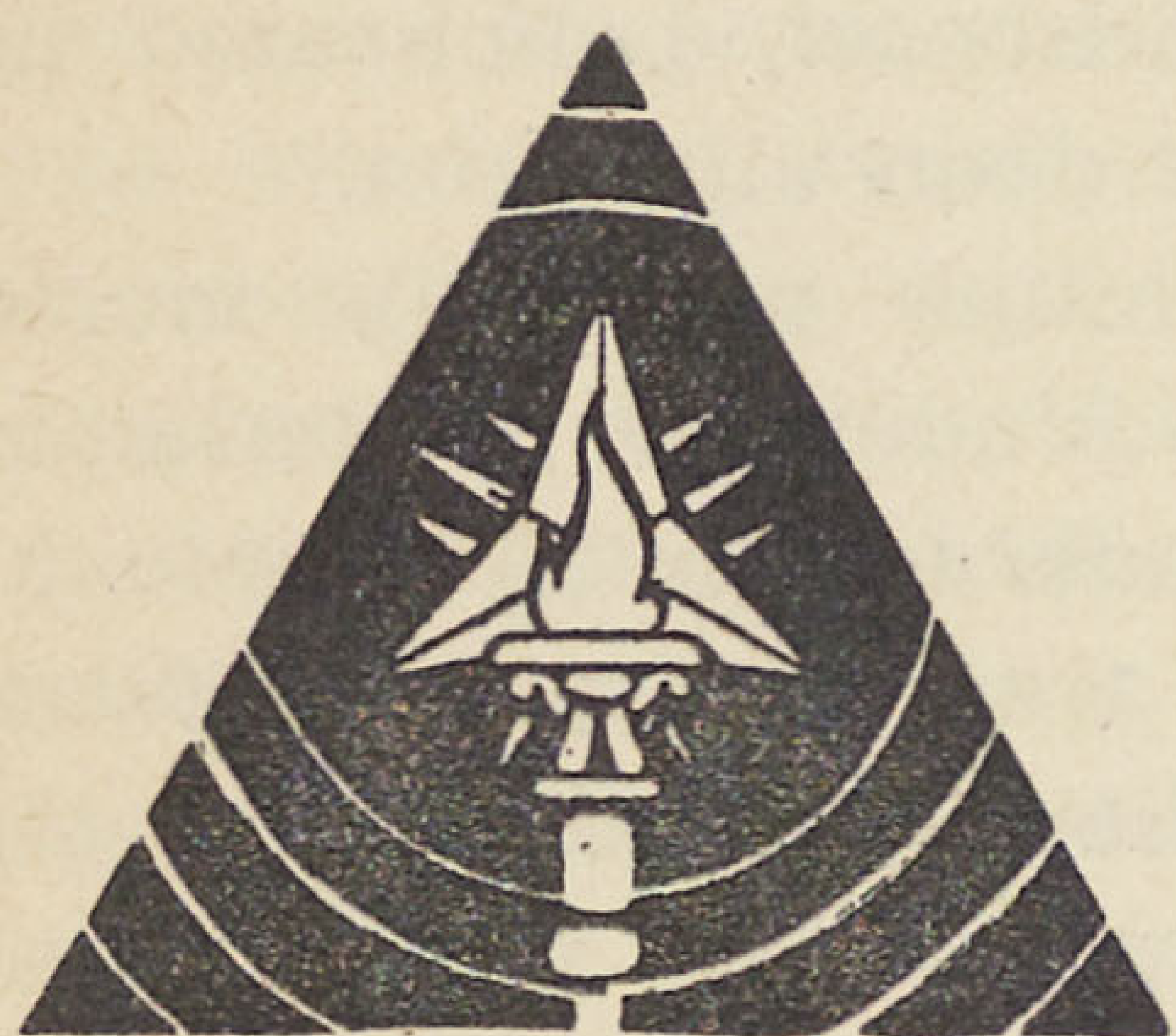
van het politiek katholicisme, toen de christelijke partijen zich vereenigden in de befaamde coalitie, zoogenaamd stoelende op één wortel des geloofs, maar in feite stoelende op één wortel van de moderne democratie en van het geloof in de middelen, die het moderne staatsbeginsel des ongeloofs aan de hand doet om de macht te veroveren: „Het surrogaat kost zooveel, dat men om den steun dien men wacht van den „neutralen staat" de voorwaarden, die deze aan zijn gaven hecht, zoo licht voorbijziet.... De voordeelen, die men tot dien prijs najaagt, (zijn) in den grond nadeelen, omdat hij, die het nationale leven prijsgeeft, gelijk is aan iemand, die een gezondheidskolonie bouwt in een moeras.... Wat men langs den aangewezen weg redt, verliest zoo aan gehalte, dat het ten langen leste èn krachteloos èn waardeloos blijkt".

Van bepaalde zijde is der goê gemeente verkondigd, dat Hoedemaker zich in onzen tijd tegen het nationaal-socialisme gekant zou hebben. Het zou van weinig historischen zin getuigen hiertegen te gaan bekijven, dat Hoedemaker in onzen tijd nationaal-socialist zou geweest zijn. Maar wel mogen wij vaststellen, dat er in de generatie van Hoedemaker geen man is opgestaan, die als hij de politieke verwording, van welke wij de ooggetuigen zijn, gezien en voorspeld heeft, inbegrepen den knieval over de geheele linie van alle christelijke partijen — enkele kleinere uitgezonderd — voor het staatsbestel en het vrijheidsbeginsel der afgoden der 19e eeuw. En in de tweede plaats dat zijn leuze: „heel het volk" het nationaal-socialisme als uit het hart gegrepen is. Op één lijn met deze leuze ligt die andere uitspraak van Hoedemaker, dat een volk een Godsgedachte is. De moderne partijenstaat verlaagt het volk tot een optelsom van individuen, die min of meer toevallig binnen min of meer toevallige grenzen verblijf houden, gewapend met een stembiljet als symbool van ieders „vrijheid"; tot een massa zonder karakter en beginsel, in een ongelimiteerd aantal partijen verdeeld. De leuze: „héél het volk" komt voor het volk op als een organisme met een eigen karakter en geweten en verleden en toekomst en roeping; voor het volk als een Godsgedachte.

Indien wij de teekenen des tijds wel onderscheiden, dan zal de leuze van den „onbegrepen denker" door steeds meerderen begrepen en gevolgd worden; en moge zijn uitspraak, dat een volk een Godsgedachte is in ons nationaal-socialisme steeds dieper wortel schieten. Een Godsgedachte wil naar haar diepte onderzocht en naar haar eischen gehoorzaamd en naar haar beloften geloofd worden; hare verwerkelijking vraagt strijd, zelfverloochening, volharding.

W. Th. B.

Vrouwenkiesrecht (2e vervolg)

Door het kiesrecht is de vrouw na eenige rumoerige inspanning opgeklommen tot bijna naast den man — ja, politiek gesproken, tot **boven** hem: immers zij beschikt in dit demo-liberale stelsel van cijfermeerderheid door haar aantal over meer dan de helft der stemmen. Dat zij zich in den partijenstaat die macht practisch laat ontfutselen, schuiven wij even ter zijde. En we zoeken antwoord op de vraag: Is het goed, dat de vrouw den doorslag geeft bij beschikkingen van en over den Staat?

Een verwijzing naar onze **Koningin** brengt ons niet verder in deze aangelegenheid: de Nederlandsche democratie heeft de vorstelijke figuur aan het hoofd van den Staat geleidelijk doen verstarren tot een „ornament" — met groote voldoening heeft een der liberale kopstukken dit vrijmoedig geconstateerd. Stond er in Haar plaats een Koning op den eersten post des lands, ook Hij zou, dank zij onze wetgeving er niet in kunnen slagen boven de disqualificeerende ambtelijke versteening uit te komen.

In den toekomstigen nationaal-socialistischen staat echter zal het doode beeld weer tot leven komen en dan zal een Koningin ons even lief zijn als een Koning, want in de vorstelijke majesteit — of die dan woont in een man of in een

vrouw — zal het **vertrouwen** van het Nederlandsche volk gelegd worden als uitdrukking van den heiligen band, door de geschiedenis gevlochten tusschen het Oranjehuis en ons. Dit uit de diepte van de volksziel oprijzende vertrouwen kent geen tijd-ruimtelijke onderscheidingen, maar vormt van onze volksverbondenheid de onstoffelijke kern.

Of dit volksvertrouwen **volstaat** voor een richtige aanvoering van een volk van acht millioen menschen, hetwelk bovendien beschikt over een koloniaal gebied, dat behoort tot de belangrijkste, waarop de Europeesche mogendheden beslag hebben gelegd?

Het zal volstaan, als naast de Koninklijke figuur iets anders verrijst dan de lijzige Praathof van nu, die de ministers, „de dienaren der Kroon", van 't kastje naar den muur stuurt. De vorstelijke majesteit eischt naast zich als eersten dienaar een omlijnd, nuchter, daadkrachtig eenheidsbesef, belichaamd in een Leider, die weet te beslissen en te doen uitvoeren.

In dien tijd van beroering, toen Philips ons volk murw trachtte te slaan, toen vereenigde de Vader des Vaderlands het volksvertrouwen en de **geniale daadkracht** in zijn persoon. Het vertrouwen is uitgegroeid tot een traditie, die de eeuwen tart. Genialiteit echter is een vonk, die slechts zelden uit de Al-ziel uitspat in het kosmische halfduister. Het zou een wel zeer ongewoon verschijnsel zijn aan den staatkundigen hemel, als de twee zeldzame gaven geregeld door overerving in één persoon tezaamverbonden terugkwamen. Rekening houdende met den natuurlijken loop der dingen, moet men dus naast ons vorstenhuis wenschen een in de bestaande toestanden boven allen uitstekenden enkeling, die met zijn genialen kijk op het algemeene volksbelang de eeuwenoude traditie kan dienen en steunen.

De vraag is nu: zou een vrouw die Leiding kunnen voeren? Immers, als de vrouw het groote offer van haar huidige, duur verworven kiesrecht brengt, dan komt allicht hier en daar de spijtige gedachte aan een **vergoeding** voor het prijsgeven van een zekere machtspositie om den hoek gluren.

Wat onze Duitsche buren in dezen te aanschouwen geven, schrikt op 't eerste gezicht een weinig af. Uit Rosenberg's „Mythus des 20en Jahrhunderts" (uitgave 1936 p. 512), waarin de kerngedachten van het Duitsche nationaal-socialisme samen-

gevat lijken, halen wij (in vertaling) het volgende aan: „De tijden van de Biedermeyers en het verdroomde meisjesbestaan zijn natuurlijk voorgoed voorbij. De vrouw hoort thuis in het algemeene volksleven; over alle ontwikkelingsmogelijkheden behoort zij vrij te kunnen beschikken; aan haar lichamelijke vorming moet door rhythmiek, gymnastiek, sport gelijke zorg besteed worden als voor den man. Onder de huidige sociale verhoudingen mogen haar ook in het beroepsleven geen hindernissen in den weg gelegd worden (waarbij de wetten ter bescherming van het moederschap nog strenger moeten doorgevoerd worden). Wel zal het streven van alle vernieuwers van onze volkskracht („Volkstum") er op uit zijn, na opruiming van het volksvijandige, democratisch-marxistische uithollingsstelsel, een weg te banen voor een maatschappelijke ordening, die jonge vrouwen niet meer dringt (zooals tegenwoordig het geval is), in gansche scharen te trekken naar de arbeidsmarkt van het leven, waar de beste krachten der vrouw uitgebuit worden. Voor de vrouw zullen dus alle mogelijkheden voor de ontplooiïng van haar krachten openstaan; maar één ding moet duidelijk zijn: rechter, soldaat en rijksbestuurder (**„Staatslenker"**) moet de man zijn en blijven". — En verder: „de hardste man is voor de ijzeren toekomst net nog hard genoeg". — En: „dan zullen stalen zenuwen en de rauwste vormkracht noodig zijn".

Deze stem uit den nationaal-socialistischen buurstaat klinkt in haar slot **niet bemoedigend** in het oor van de Nederlandsche vrouw, die is gaan hechten aan haar plaats in de eerste rij van het politieke schouwtooneel; ze klinkt al te „schneidig"; maar is die stem valsch? De vrouw zij waar en eerlijk tegenover zichzelf, wat in dit geval te gemakkelijker is, omdat „buurmans leed troost": al die mannen, die naast haar op den praatstoel zitten, hebben zij het formaat van een Leider, die aan het roer van het Schip van Staat voor ons, in het open, de buien trotseert en ons veilig loodst door de wereldbranding? En voelt zij zich „hard" genoeg, zou ooit een vrouw zich „hard" genoeg weten om desnoods hard te beslissen, hard te slaan?

De geschiedenis kent vrouwen, die ter wille van haar volk opgewassen bleken tegen bepaalde tragische momenten, maar was die hardheid een **organisch** deel van een complex van eigenschappen, die den màn onder politieke omstandigheden

als den meest geschikten naar omhoog stuwen? Er wordt hiermee niets kwetsends bedoeld voor de vrouw. Rosenberg zegt het uitdrukkelijk: „opbouwende kracht (van den man. vert.) en gevoel (van de vrouw. vert.) hebben elk hun eigen beteekenis".

In „De Blauwvoet", het Vlaamsche maandblad van het Dietsch Jeugdverbond jrg. 19 no. 3 vangt een artikel over nationalisme aan met de woorden: „Het verstand zij de dienaar van het hart". Dìt klinkt sympathieker voor de vrouw, tot wier diepste wezen het gesproken lijkt. In de volgende alinea echter komt een belangrijke omschrijving: „in den strijd echter der gedachten kan het gevoel niet buiten het **pantser** van het verstand". En hier gaat het nog slechts om het probleem van de nationaliteit, die zacht ingebed ligt in den beschermenden staat. Hoeveel onkwetsbaarder moet zoo'n pantser zijn op den post van oppersten leider van den de gansche natie omvattenden staat, in den strijd van gedachten èn belangen!

Nooit zal een Nederlandsche grondwet een bepaling behoeven op te nemen omtrent de sekse van den „Algemeen-Leider" — altijd zal het door den gewonen loop der dingen een man zijn, die den post bekleedt: dat beteekent geen vrouwen-minderwaardigheid, maar is de natuurlijke uiting van een **scheppingsbeginsel.**

Of de Nederlandsche kiesrechtvrouw er mee geslachtofferd wordt? En of zij óók **wrok** voelt tegen den schrijver Rosenberg, dat hij haar wil uitsluiten uit het beroep van soldaat en van rechter?

Rustig op het kussen der eere gezeten, heeft de vrouw geen behoefte aan een harnas, aan stalen zenuwen; maar het land, het volk schreeuwt om **gepantserde leiding,** om koelbloedige vechters in den nood, om het klare oog van beheerschte rechters, aan wier onbewogen hand de weegschaal des rechts kan toevertrouwd worden zonder dat emotioneele trillingen het evenwicht onwaarachtig maken.

De rechte persoon op de rechte plaats — een andere overweging mag niet gelden. Beteekent dat verlies voor de vrouw? **Ontrechting?**

De eerlijkheid dwingt om te erkennen, dat het vrouwenkiesrecht ons volk en de Nederlandsche vrouw in 't bijzonder geen merkbaar goeds heeft gebracht. Een groot offer zou de afwij-

zing er van waarlijk niet vergen van haar. Sterker — alleen die afwijzing kan er ten slotte eenige beteekenis aan hechten; een beteekenis, nooit voorzien, op andere wijze nooit te bereiken. Indien de vrouw, gedreven door een klaar inzicht in den loop der geschiedenis, deze troefkaart uitspeelde, nu, nu de situatie gunstig is en iedere dag uitstel ons land dichter bij den ondergang brengt, dan verloor zij iets, dat in haar handen vrijwel machteloos gebleken is, maar voor haar volk zou zij een hoog spel **winnen.** Het Nederlandsche volk zou met een ruk (want met daden) uitrijzen uit de werkloosheid, uit de tuchteloosheid, uit het zedenbederf, uit zijn weerloosheid, uit zijn Jan-Saliegeest, uit zijn stokerig partij-gekonkel, uit zijn verval. De kinderen der Nederlandsche vrouw zouden weer een fleurige toekomst krijgen, weer idealen voelen gloeien in hun binnenste. Haar volk zou zich plaatsen in de voorste rij van de beschaafde, naar gezonde welvaart strevende naties. En in een degelijk en sterk volk staat de vrouw, de moeder vooral, in het midden van eerbiedige zorgen.

Daar kan zij gerust op zijn, dat de **winst** aan veiligheid, aan waardigheid, aan maatschappelijke houding enorm zal zijn voor de tot zelfkennis en zelfrespect teruggekeerde vrouw.

De klassenvrede, een gezonder gezinsleven, grootere bestaanszekerheid, inniger volksverbondenheid, hulp in den nood door den arbeidsdienst, tempering van den al te fellen onderlingen concurrentie-strijd, een moraal die den ridderlijken dienst van den man, de Maria-Martha houding van de vrouw in 't centrum van waardeering plaatst — dat is het lichtende verschiet.

De vooraanstaande dragers van de nieuwe staats-ideologieën, wier woorden en daden wij als richtinggevend mogen beschouwen, zijn er in geslaagd ook in deze aangelegenheid de wereld ten **voorbeeld** te zijn. Een van Mussolini's voornaamste bemoeiïngen is een krachtige, weldadig aandoende moederschapszorg, een meisjesopvoeding, die sterke, zelfstandige, fiere, werkende vrouwen kweekt. Hitler schiep den prachtigen vrouwenarbeidsdienst, helpt de vrouw in haar gezinszorg waar hij kan, roept meisjes-organisaties in 't leven, die haar tot de gezonde evenknie van den jongen maken. Mussert, met het eenige wapen in de hand, waarover hij op 't oogenblik nog beschikt — zijn woord — getuigt, dat zijns inziens de vrouw

beter is dan de man. Een symbolische dáád zou men kunnen noemen zijn nationaal-socialistische vrouwen-organisatie als zelfstandige groep in de N.S.B.

De samenkoppeling van de namen van deze drie Leiders moge niet den indruk wekken, dat de nakomer in Nederland slaafs in de sporen van de baanbrekers zou treden; daartoe verschillen volksaard en omstandigheden te veel van elkaar. Het nationaal-socialisme in Nederland zal zijn **eigen weg** nemen, vooral in zake deelneming der vrouw aan den maatschappelijken arbeid. Vóór 1922 en 1933 kende de nieuwe Europeesche volksche Beweging resp. noch in Italië, noch in Duitschland het mede-lidmaatschap van de vrouw. Italië heeft bovendien het vrouwenkiesrecht nooit gekend. Eén van de eerste bemoeiïngen van Hitler bij zijn komst aan de macht was de verwijdering van de vrouw uit den Rijksdag, welken hij toch als vertegenwoordigend kiesrecht-orgaan tot heden in stand hield. Op 23 Maart 1939 werd in Italië het nieuwe vertegenwoordigende lichaam in den Staat, de Kamer der Fasci en Corporaties, na jarenlange proefnemingen op wetgevend gebied, door den Koning geopend; en weken van tevoren putten de Italiaansche kranten zich uit in betoogen, dat géén vrouwen er zitting in zouden nemen. — Onder Mussert's leiding zal de Nederlandsche vrouw als vertegenwoordigster, als deskundige belanghebbende, voor haar arbeidschappen, mèt den man aantreden op het forum van haar volk, en zitting gaan nemen in een Gildenkamer of Standenkamer of Volksraad of hoe men het hoogste vertegenwoordigende lichaam in den Staat ook noemen moge.... opdat de stem van haar bijzondere nooden en verlangens duidelijk en rechtstreeks klinke in het oor van dengene, in wiens hand de eindbeslissing gelegd wordt.

Hierbij zal geen overstémmingsprobleem ontstaan, niet alleen omdat de bijzondere vrouwenberoepsgroepen uit den aard der zaak gering in aantal zullen zijn in vergelijking met die van den man, maar ook omdat in de nieuwe staatsinrichting maar weinig en in het onderhavige geval in 't geheel geen sprake zal zijn van beslissingen door het getal. Dit is namelijk één der eischen, die aan het eenheidsbesef van den Leider gesteld worden, dat hij vóór alles de **waarde-meerderheid** laat gelden bij zijn besluiten.

Het gevaar voor een getal-meerderheid zou optreden bij een

eventueel **referendum**, als het de Koningin in een bepaald geval wenschelijk zou voorkomen om rechtstreeks den intuïtieven volkswil te leeren kennen of uitspraak te laten doen. Dan zou het vrouwelijke element, niet meer door partijschap ontzenuwd zooals nu, den doorslag kunnen geven, ook in zaken, waar dit volstrekt schadelijk zou zijn voor het algemeene (harde!) landsbelang. En dat in een land, waar zelfs de door het huidige kiesrecht machtige vrouw, door de maritale macht te laten voortbestaan, erkent, dat zelfs in het Gezin, dien staat in het klein, ten slotte het koel wikkende verstand het kloppende hart in toom moet houden.

Toch zou men den Nederlandschen volkswil niet ten volle peilen, als men de vrouw bij een eventueele volksstemming thuis liet; daarvoor is zij geleidelijk te vanzelfsprekend opgenomen in het volle openbare leven. Om voor elk afzonderlijk geval de wáárde van een meerderheid te leeren kennen, moet men den vrouwen- en den mannen-wil tegen elkaar kunnen **afwegen**, wat door eenvoudige middelen als het gebruik van onderscheiden stembriefjes zou bewerkstelligd kunnen worden.

Of de vrouw door een en ander in den druk zou geraken, haar moeizaam veroverde maatschappelijke vrijheid zou **inboeten?**

„Vrijheid" is zoo zoetjes aan een van die troebele woorden geworden, die de doove en domme massa elkander luidruchtig toekaatst en die slechts bij sommige doordenkers terecht kan om tot klaarheid te komen. Die zoo wild omkakelde vrijheid kan niet anders tot het ongestoorde doorléven van haar eigen wezen komen dan in de zelfgebondenheid van den individueelen mensch. De maatschappij kan haar slechts een beperkte plaats inruimen, want altijd is „de ander", „de naaste", „de maat" daar, om er grenzen aan te stellen. Slechts wie dat met zijn verstand bevroedt en als onontkoombaar erkent, en wie met zijn gevoel en zijn karakter naar Jezus' woord wil leven: hebt uwen naaste lief als uzelven, die vindt vrede in de beperking en de kracht om zich beschaafder te gedragen dan de „liberaal", de partij-politieker in het algemeen, die in opzijduwen en wegdringen van den medeburger aan een grof instinct den teugel viert.

Wij zijn **rijp** voor een hoogere trap van samenleving, waarin het vrijheidsgevoel niet opbotst tegen den volksgenoot, maar in de sociale (volksche) liefde binnen in onszelf den vrucht-

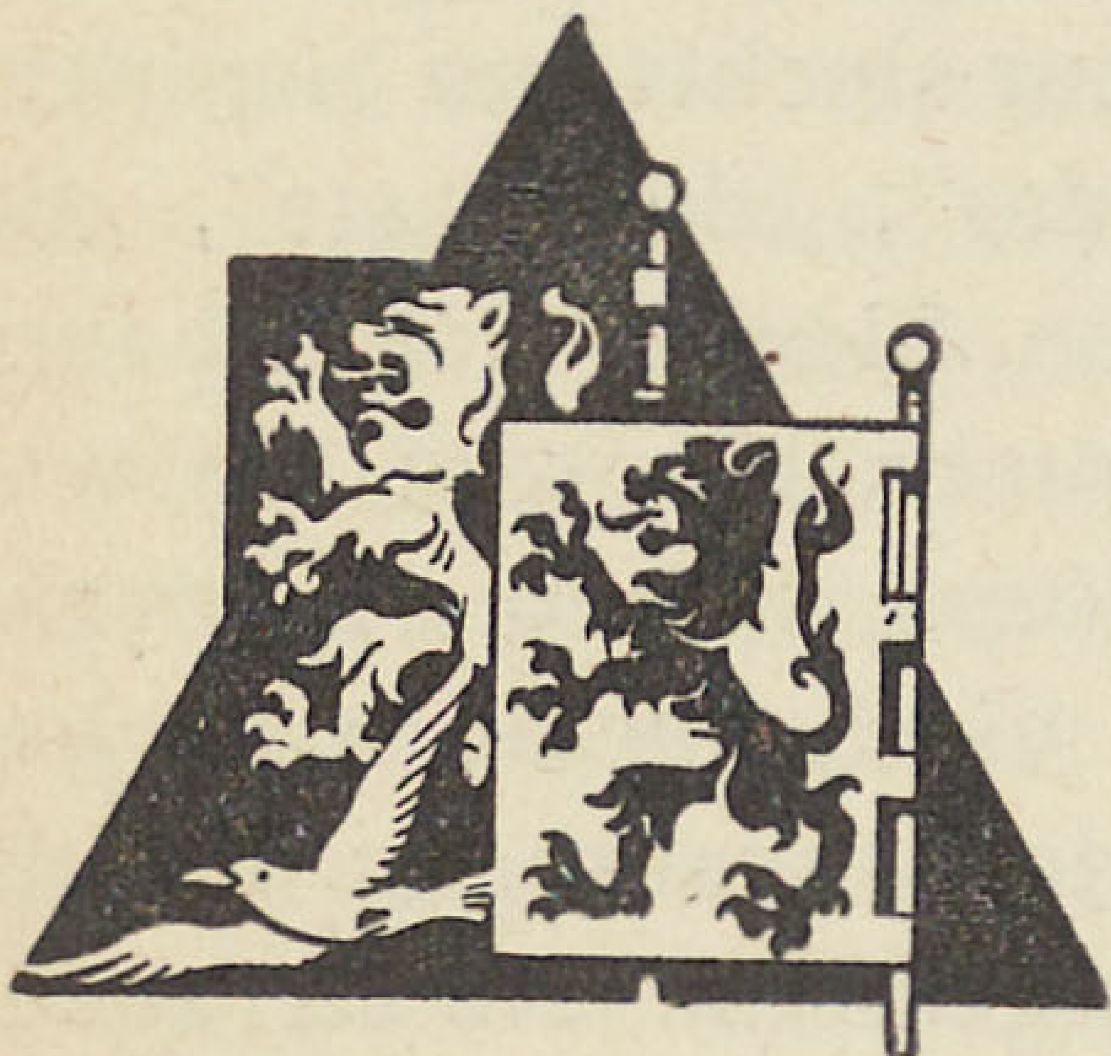
baren bodem vindt om wortel te schieten en tot bloei te geraken en onze ziel te doorgeuren met zuivere tevredenheid.

Gezond verstand en naastenliefde — de gemiddelde Nederlandsche vrouw bezit ze voor dit burgerschap in voldoende mate; zoodra deze kostelijke gaven dringend genoeg gaan spreken, heft zij mee ons volk tot het naast**hoogere** cultuurvlak, aan welks drempel wij aangeland zijn, zoo niet alle teekenen bedriegen — van buiten (de Staat) zullen wij harder, manlijker zijn; van binnen (de Maatschappij) „hartelijker", vrouwelijker; ons vaderland zal er menschwaardiger door zijn. Hard zij: orde en tucht, economische ordening, weerbaarheid; hartelijk de burgerlijke verhoudingen van volksgenooten onderling. —

Als nu de vrouwelijke leden van de diverse kiesvereenigingen haar actie voor „de partij" eens staakten? En haar werkkracht eens in **dienst** stelden van een volle maatschappij, waar zij thuis is? Aan het stervende regeerstelsel is geen eer meer te behalen: de arbeidersbeweging is doodgeloopen in een ik-bezeten bonzendom, en het liberalisme geeft zich gevangen in een polieparmig, alle vrijheid verstikkend kapitalisme. —

L.

Wisselende aspecten der Vlaamsche Beweging IV

Aan het slot van ons vorige artikel schreven wij, dat allereerst een grondige wijziging in de ideologie der Vlaamsche beweging noodig was om haar in staat te stellen, haar historische taak te vervullen en dat deze wijziging komende was en zelfs hier en daar reeds een feit was.

De geringe uitwerking der taalwetten en de weinig werkelijke resultaten die de partijen voor Vlaanderen wisten te bereiken, leidden tot een meer revolutionnaire geestesgesteldheid bij de jongere generatie der flaminganten.

De West-Vlaamsche studentenbeweging, de blauwvoeterie, wier ontstaan we vroeger reeds behandelden, is een der gestalten dier gemoedsgesteldheid. Doch ook in andere middens kwam deze a-politieke revolutionnaire geest tot uiting. Aan den oorsprong dezer radikale richting staat August Vermeylen.

In zijn „Kritiek der Vlaamsche Beweging" stelde hij den Vlamingen klaar voor oogen, dat ze van den staat niets te wachten hadden, dat het nutteloos en dwaas was zich met partijpolitiek in te laten, dat daarentegen de eenige weg was, door individueelen arbeid op 't gebied van wetenschap en kunst, uit eigen kracht het Vlaamsche volk te verheffen. Tevens verdedigde hij de Vlaamsche zelfstandigheidsidee, hetgeen een rechtstreeksche aanval op de Belgische staatsidee beteekende.

Vermeylen grondde zijn kritiek op den Belgischen staat in zijn anarchistische wereldbeschouwing. Elken staat achtte hij een gevaar voor de vrije ontplooiïng van het individu. Hij haatte iedere staatsidee. De staat België werd door hem aangevallen daar waar hij het meest kwetsbaar was, n.l. de verdrukking der Vlamingen in hun cultuurgoed en de belemmering in de vrije ontplooiïng van iederen Vlaming. Zijn advies: houdt geen rekening met den staat.

De lijnrechte voortzetting van Vermeylen's „Kritiek" is het z.g. kultuurflamingantisme. Hier werd de staat genegeerd en het individu voorwerp der werkzaamheid. Zelfinkeer, zelfontplooiïng en persoonlijke werkzaamheid werden de eenigste methoden geacht om het Vlaamsche volk te dienen. Ieder moest zelfstandig, buiten den staat om, de Vlaamsche cultuur en beschaving opbouwen. België zou door den rijkdom van dit geestesleven genoopt worden, Vlaanderen's rechten te erkennen. Het kultuurflamingantisme heeft aan Vlaanderen, dus aan geheel Nederland, kunstenaars en geleerden van groote beteekenis geschonken. Het ging evenwel geheel op in eigen schoonheidsidealen; aan de diepe ellende en de ontrechting van het Vlaamsche volk leefde het voorbij.

Het groote nadeel van deze strooming bestond echter daarin, dat ze den staat verontachtzaamde, juist toen deze zich ontwikkelde tot een macht, die het geheele cultureele en maatschappelijke leven beheerschte. De gevaren zouden groot zijn geweest, wanneer het kultuurflamingantisme in de Vlaamsche Beweging de overhand had gekregen.

Vermeylen's vernietigende kritiek op den Belgischen staat en de taalwetgeverij vond evenwel ook weerklank in een geheel andere richting. Zij werd een signaal tot den strijd tegen den staat België.

Het laatst der negentiende eeuw zag een Vlaamsch radikalisme ontstaan, dat de overtuiging in zich droeg, dat de staat de oorzaak was van Vlaanderen's nood. Niet een meer of minder goed functionneerende taalwetgeving zou Vlaanderen kunnen redden, doch een grondige wijziging van den staat zelf was daartoe vereischt. Meer en meer gaf de Vlaamsche zelfstandigheidsidee richting aan de geslachten. Lod. de Raet gaf deze nieuwe richting haar economischen ondergrond.

De strijd om de vernederlandsching der Gentsche Universiteit bracht de verschillende stroomingen tezamen. Voor de kultuurflaminganten was de eigen Universiteit het veredelingsinstituut voor het Vlaamsche individu, voor de andere groep, de opleidingsschool voor de toekomstige leiders, die het Vlaamsche volk zouden organiseeren en de economische hulpbronnen ontsluiten. Voor allen was ze de centrale werkplaats voor het nieuwe Vlaanderen, voor allen gold ze als levenseisch voor het Vlaamsche volk. Als teeken van een nieuwen tijd beperkte de actie zich niet tot de intellectueelen en de „volksvertegenwoordigers" in het parlement, zooals bij de vroegere taalwetten het geval was geweest, doch een ware volksbeweging werd ontketend. Alom in den lande ging men propaganda maken en medewerking zoeken. Een verzoekschrift met over de honderdduizend handteekeningen, vijfhonderd gemeenteraden, tweeduizend zevenhonderd universitaire gediplomeerden, vroeg om aanneming van de wet Franck—Van Cauwelaert—Huysmans, het driemanschap, dat in het parlement voorging in den kamp. Het was een strijd om het leven van Vlaanderen, maar tevens om den ondergang van België. De „Vlaamsche" hoogeschool en ook de voortgezette vernederlandsching van het middelbaar onderwijs, en de legerwet, die in dien tijd eveneens aanhangig werden gemaakt, zij troffen de Belgische eenheidsidee in het hart, n.l. de tweetaligheid van Vlaanderen. Want hierop berustte de Belgische staat. Slechts dank zij een tweetalig Vlaanderen kon de Fransche taal de taak vervullen van „de tooverband", die allen vereenigt. De overwinning der Vlamingen zou de eentaligheid tot stand brengen, dus een geestelijke

splitsing van België, vanwaar een korte, onvermijdelijke weg naar feitelijke scheiding voert.

Dit werd wel algemeen in het Vlaamsche kamp beseft, doch het waren Walen, die deze gedachte voor 't eerst klaar formuleerden. Zij voorzagen het einde der Waalsch-franskiljonsche overheersching en fanatiek was hun verzet. Zij waren het, die met scheiding dreigden voor 't geval de Vlaamsche eischen zouden ingewilligd worden.

„Vive la séparation", leve de scheiding, riep reeds in 1905 senator Dupont in den Belgischen senaat. Het was een onverbloemde chantage op hen, die de Belgische eenheidsidee trouw bleven; de afkoopsom was de afwijzing der Vlaamsche eischen.

Het gelukte, de coalitie van Walen en verfranschte Vlamingen bleef vooralsnog een onoverkomelijke hinderpaal.

Doch de flaminganten hadden het Waalsche woord wel verstaan. Zij hoorden er hun eigen verlangen in uitgesproken.

De nieuwe nederlaag gaf hun de overtuiging, dat noch van België, noch van de partijen in zake de Vlaamsche belangen iets te bekomen was. De gedachte der scheiding vorderde meer en meer. Overbekend is de passage uit Destrée's Lettre ouverte au Roi: „Sire il n'y a pas des Belges", etc. [1])

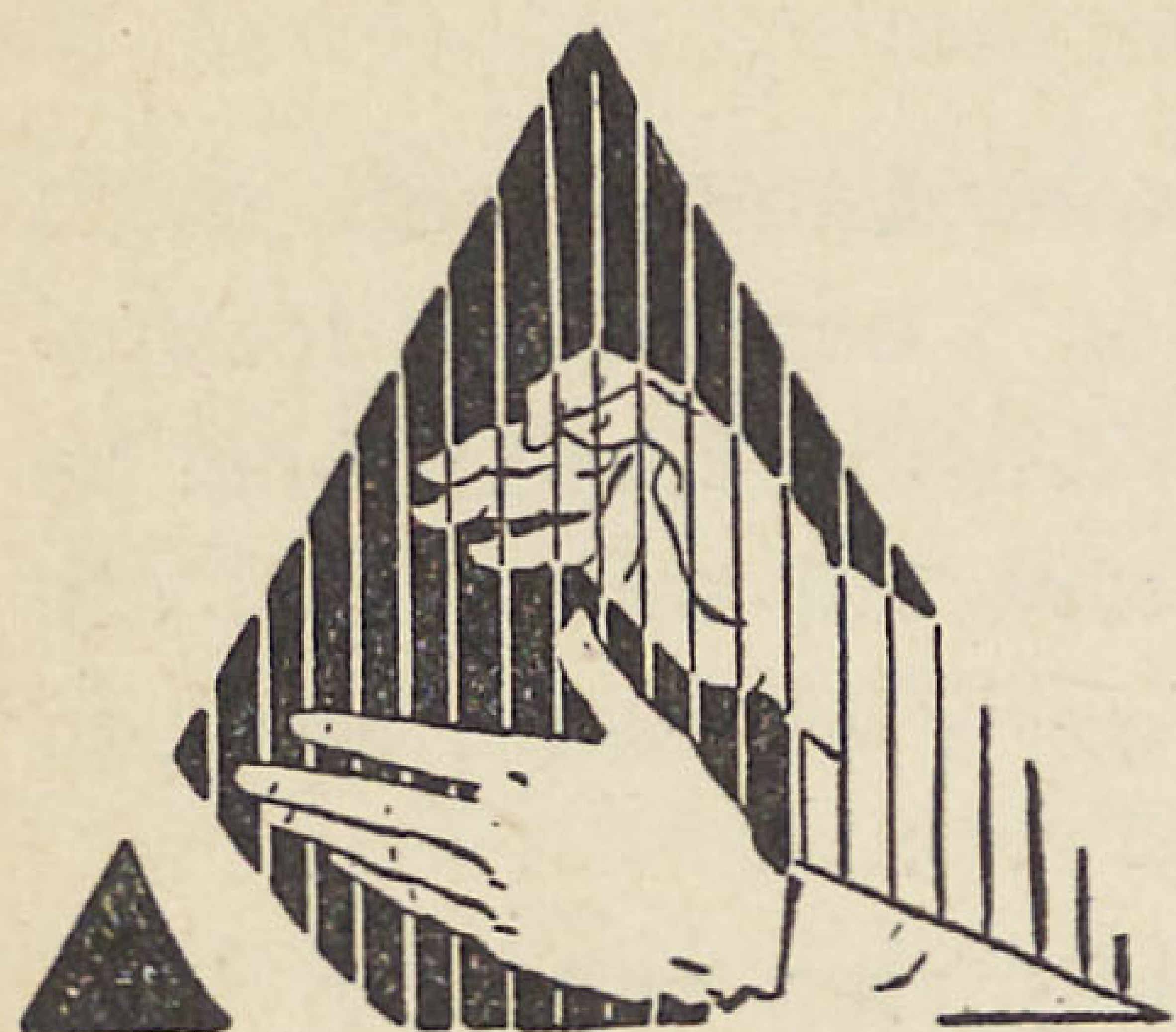
In de jaren voor den oorlog was de Vlaamsch nationale gedachte in volle gisting. Zelfs uitgesproken Groot-Nederlandsche strevingen beginnen zich te uiten in de oprichting van het Algemeen Nederlandsch Verbond door Hyp. Meert in 1895 en het eerste Algemeen Nederlandsche Studenten Congres te Antwerpen in 1910.

In 1914 brak de oorlog uit.

P.

---

[1]) Destrée's Open brief aan den Koning: „Sire, er zijn geen Belgen", enz.

Boerenstrijdlied

Het boerenvolk zal opmarcheeren,
Heija-heija-heija-ho!
Geen knechtenstaat zal ons regeeren,
Heija-heija-ho!

De boerenvaandels trekken voort,
De zwarte vaandels van boeren in nood!
Wie heeft den boerenkreet gehoord?
Zij strijden voor vrijheid en brood!

Het boerenvolk zal nimmer knielen,
Heija-heija-heija-ho!
Staat op, die onzen stam ontvielen,
Heija-heija-ho!

Keervers

Het boerenvolk laat zich niet knechten,
Heija-heija-heija-ho!
Voor volk en bodem en onz' rechten,
Heija-heija-ho!

Keervers

Met slaande trommen en banieren,
Heija-heija-heija-ho!
Zal 't boerenvolk eens zegevieren,
Heija-heija-ho!

Keervers

Boerenstrijdlied

(Eerste c moet a zijn) *Melchert Schuurman Jr.*

HET BOERENVOLK ZAL OPMARCHEE-REN , HEI-JA

HEI-JA HEI-JA HO! GEEN KNECHTENSTAAT ZAL ONS RE-

GEE-REN , HEI-JA HEI-JA HO! DE BOERENVAANDELS

TREKKEN VOORT , DE ZWARTE VAANDELS VAN BOEREN IN

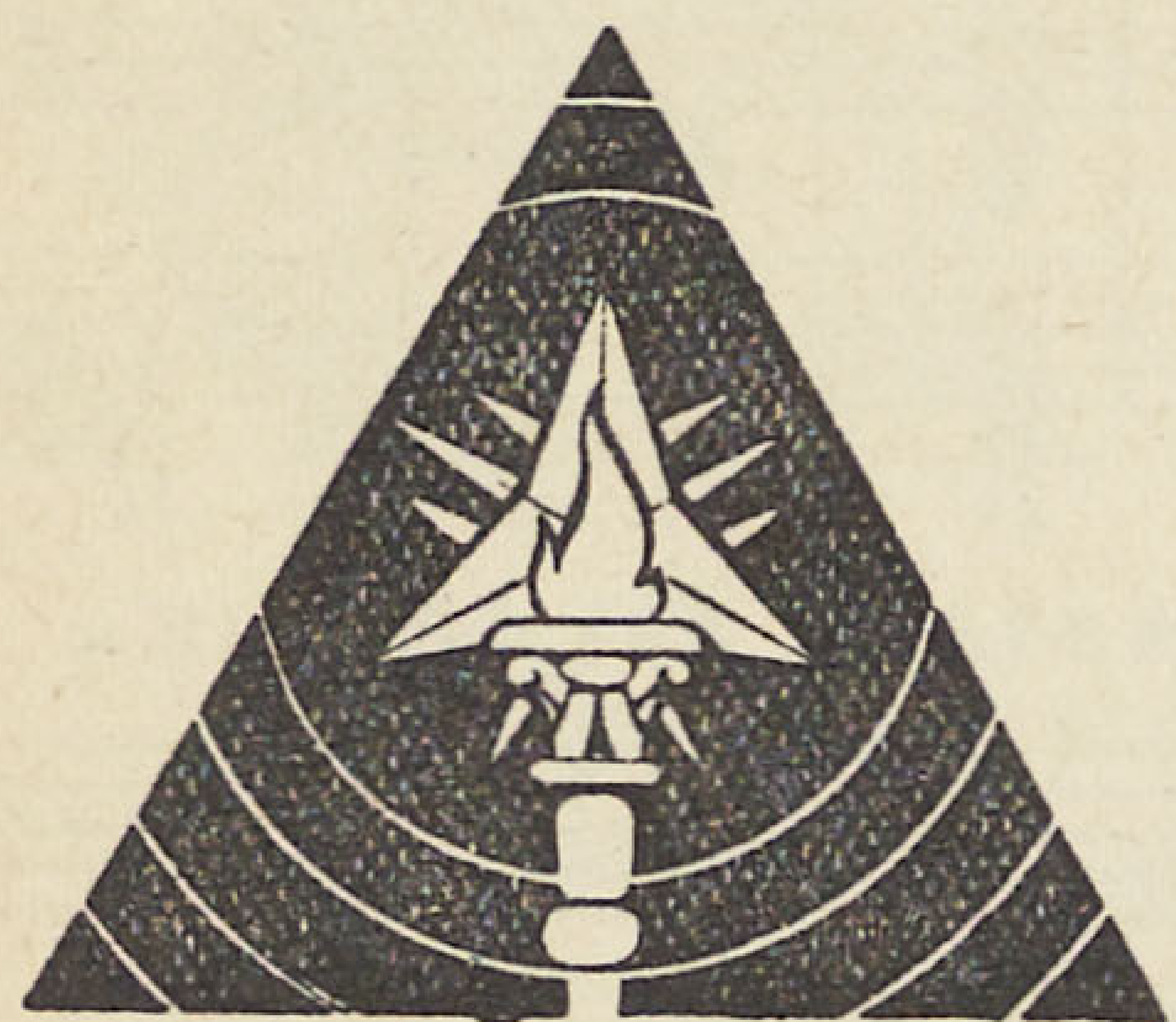
NOOD! WIE HEEFT DEN BOERENKREET GEHOORD? ZE

STRIJDEN VOOR VRIJHEID EN BROOD!

Geest, bloed en bodem

Er is een nieuwe geestesstemming bezig zich baan te breken in Europa; het is een zeer merkwaardig gebeuren wat wij beleven: aan de eene zijde ziet men dezen nieuwen geest opdoemen uit den chaos van wereldbeschouwingen en wereldsystemen, aan den anderen kant nog het krampachtig vasthouden aan het oude: eerst enkele verlichte geesten, die het nieuwe in zich hebben opgenomen en dan allengs vermeerderen. Alle volkeren worden achtereenvolgens door het nieuwe bezield en overtuigd; wel is er verschil in rijpingsgraad voor het nieuwe, maar ook van het verval van het oude. Wie zich op een van deze aarde afgelegen punt zou kunnen opstellen en van daaruit de borreling der stroomingen objectief zou kunnen waarnemen, zou met verwondering staan te kijken en zich vooral voelen aangegrepen door de vraag, of de ziedende massa ten slotte de neiging zal vertoonen, een klare, heldere bron te worden of dat er een modderpoel uit ontstaan zal. Want op dit moment is het voor een toeziend oog nog twijfelachtig, naar welke richting het uiteindelijk zal heenslaan.

Maar, als men op den afgelegden weg terugziet, naar een vorig tijdperk in dien heksenketel, dan zal men toch gaan concludeeren, dat er een lichte neiging tot opklaring ontstaat. In de kern der dingen gaat het om de vraag of een materialistisch inzicht als leidend beginsel, dan wel een geestelijk juist is. Of in welke rangorde deze begrippen in onze wereldbeschouwing behooren te staan. Of het allereerst in de wereld een kwestie is van vorm en materie, welke uiteindelijk een beteren toestand kan scheppen of dat het de geest is, die dit kan doen. Er zijn in dit stadium nog duizenden, die in de materieele levensomstandigheden, in de economische verhoudingen van groepen en volkeren het uitgangspunt en het doel zien van het levensprobleem. Dit is de karakteristieke opvat-

ting van de oude school. In de vaak aangehaalde regels uit Multatuli's „Vorstenschool" komt deze wereldbeschouwing nog zeer scherp naar voren.

„Het volk is laag gezonken, moeder! Ziel en hart
gaan onder bij aanhoudend stoffelijk lijden.
De gloed van hooger geestdrift wordt gedoofd.
Wat is den arme 't schoon der lente? Niets!
Een sterrenhemel? Niets! Wat is hem kunst?
Wat zijn hem toonen, tinten, geuren? Niets!"

Douwes Dekker gaat nog uit van den vorm, van den toestand waarin de mensch zich uiterlijk bevindt, die zijn gevoel voor het hoogere bepaalt.

Als ik trek door de velden en ik spreek met ons volk, dan zie ik het anders. Hier is een man, rijk aan aardsche goederen, bezig zich steeds meer bezit te verzamelen; de lente zegt hem niets, de sterrenhemel niets, kunst verwijst hij naar de halfgaren. Als ik hem wijs op de bezieling, die er uitgaat van een landschap, op een statig woud, weet hij hoogstens de waarde van het hout te waardeeren en de boer, dien ik zeg, dat hij daar prachtig woont aan den zoom van een eikenbosch, antwoordt mij: „Ja, het is een goede plek om varkens te houden". Hij denkt alleen aan het materieele belang van de eikels als voeder voor zijn zwijnen.

En als ik dan spreek met een armen man, een arbeider uit den polder en deze mij zegt, dat hij op een zomerschen Zondag uren ver kan trekken van zijne woonstêe naar de boschrijke oorden van een aangrenzende streek, om daar de bezieling van dit landschap te genieten, dan kom ik toch tot de overtuiging, dat de grenzen tusschen de menschen op een ander gebied zijn getrokken, dan waar ook Multatuli ze vermoedde.

Het moet iets anders zijn, wat mensch van mensch hier scheidt, wat de visie van den een zoo geheel anders en vaak geheel tegenovergesteld aan die van den ander doet zijn. En het is niet de rijkdom of de armoede, die ons in wezen doet verschillen. Het is niet allereerst de vorm en de stof, die onze houding tegenover het leven in de wereld bepaalt, maar de geest. En het is de geestelijke armoe, die zoowel bij rijken als bij de armen den blik beperkt, waardoor de stoffelijk rijke

ontzettend arm kan zijn en het is de geestelijke rijkdom, die ook den stoffelijk arme geestdrift en bezieling kan geven. Niet de omstandigheden zijn overheerschend, het moet onze aard zijn, die onze houding tegenover de dingen des levens bepaalt. Niet de vorm en de materie bepaalt onze levenshouding, ze kan ze hoogstens wat beïnvloeden. Daaruit valt de slotsom te trekken, dat wij terdege moeten letten op ons bloed, als de schakel tusschen ons en de voorgeslachten, welke dient om ons denken en voelen met dat van het voorgeslacht te verbinden.

Welk een beteekenisvolle rol speelt daar het bloed als voertuig van den geest in op elkaar volgende geslachten! Geest en bloed vertoonen zich dan als twee zijden van één zaak, die van elkaar afhankelijk zijn hier op aarde. Waar het bloed bederft, zal ook de geest lijden.

Weliswaar vormen, materialistisch gesproken, de vruchten, die men eet, de drank, dien men drinkt, de spijs, die men nuttigt, de stoffen, die het bloed in figuurlijken zin opbouwen. Wie echter al dit en ook het begrip bodem slechts als een materialistisch ding verstaat, geeft ook al blijk van een zeer beperkten gezichtskring. De wonderbaarlijke vorm en gestaltegevende kracht van den bodem kan men toch waarnemen in iederen boom of plant. En dan is nog niet genoemd de onzichtbare uitstralingen van den bodem.

Onder het begrip bodem verstaan wij ook vooral den invloed van de zon en van het landschap, d.i. van klimaat, plantengroei, vruchtbaarheidsgraad enz. enz.

Dat dit alles invloed heeft op den mensch is wel vanzelfsprekend. En des te meer gelden deze invloeden als zij eeuwenlang op talrijke generaties hebben ingewerkt. Uit de wisselwerking van geest, bloed en bodem ontstaat dan een bepaald type, een ras.

Het geheele complex van geheimzinnige, levende factoren, die het milieu vormen voor „bloed en bodem", zij niet materialistisch, als doode dingen te vatten. Maar al die factoren staan onder het bestuur van een hoogere wet. En wordt er naar de wet, die al dat leven bestuurt, geluisterd, dan kan er een harmonische samenwerking zijn tusschen al die krachten uit het heelal, waarvan de mensch toch de hoogste uiting is, althans zich daarvan als middelpunt gevoelt. Wordt er daarentegen voortdurend tegen die wet gezondigd, dan wordt ook

de leidende geest er van gekortwiekt en komt ten slotte het verval.

Waar echter geest, bloed en bodem in een juiste verhouding worden begrepen, daar zal onvermijdelijk een harmonische orde het gevolg zijn.

En als wij in plaats van de materie te aanbidden en onze lagere begeerten na te jagen, het algemeen geestelijke tot leidend beginsel kiezen, de instandhouding der familie, van het geslacht en van het volk allereerst nastreven en de volksidealen in de plaats onzer egoïstische begeerte stellen, dan zal ook deze levensbeschouwing voor ons persoonlijk leven een betere en de juiste blijken te zijn. Nog duidelijker! Wiens gezichtseinder niet verder reikt dan zijn beurs, zijn positie of het belang van zijn groep, die zal de nieuwe wereldbeschouwing niet begrijpen. En zoo zijn er velen, ook op het terrein der politiek, zelfs op dat van den godsdienst. Maar de groote staatslieden hebben steeds het algemeen geestelijke tot uitgangspunt genomen en daardoor het volk samen kunnen smeden. En de groote mannen van de kerk hebben steeds hun kerk gesteld in dienst van het algemeen geestelijke of van een zijner idealen. God leidt aldus de wereld door middel van zijn geest doordrongen individuen: het is overal de levende geest, die leidt en nergens de doode materie. R.

Zwemmen

Nu de warme dagen weer achter den rug zijn en naar wij hopen nog zeer warme dagen komen zullen, kunnen wij in alle kranten lezen, dat er weer tientallen kinderen en ouderen bij het baden verdronken zijn. Hoe komt dat? Wij kunnen hier verschillende redenen voor aanvoeren, maar alleen de belangrijkste behandelen, d.i. het niet kunnen zwemmen. In een waterrijk land als het onze, moest **iedereen** kunnen zwemmen, moest het zwemmen als **verplicht** leervak op de scholen ingevoerd worden. Laten wij niet uit het oog verliezen, dat er de laatste 10 jaren reeds zeer veel ten goede veranderd is. Nederland is rijk aan zweminrichtingen. Vrijwel iedere stad heeft haar zwembad, hetzij overdekt of open. De groote stoot daartoe is

gegeven door de resultaten onzer zwemsters op nationale- en vooral internationale wedstrijden.

Wij kunnen deze meisjes niet dankbaar genoeg zijn dat zij de stijve Nederlanders eindelijk hebben wakker geschud door haar prestaties, die dan ook niet mis waren. Diverse wereldrecordverbeteringen en olympische medailles brachten Nederland op de damesnummers aan de spits. Toen maakte Nederland een tijd door van huldigingen, iedere jonge man of meisje ging zwemmen, om ook naderhand eens tot groote verrichtingen in staat te zijn en daaruit is de groote reserve gekweekt, die onze wereldrecordhoudsters konden vervangen en die ook onze mannen op internationaal plan brachten. Met de zwemmerij van de mannen was het droevig gesteld. Nederland bengelde onderaan de ranglijst der Europeesche landen. Dank zij de prestaties van onze dames, is dit nu veranderd en konden wij zelfs het belangrijkste internationale heerennummer, de 100 meter vrije slag, in de Europeesche kampioenschappen, winnen.

Er wordt inderdaad de laatste jaren veel gedaan om den achterstand eenigszins in te loopen. Wij kunnen nu in Den Haag zien, hoe onze visschers kunnen leeren zwemmen. Dit onderricht wordt geheel kosteloos gegeven en er wordt een dankbaar gebruik van gemaakt. Het was dan toch wel heel erg, dat de menschen, die het meeste met het water in aanraking kwamen, niet konden zwemmen en als ratten verdronken.

Wanneer wij eens in Europa en in de verdere wereld rondzien, komen wij tot de ontdekking, dat het **weer** de autoritaire staten zijn, welke het meeste voor de zwemmerij doen.

In Duitschland moeten de leden van de Hitler-Jugend en B. d. M. allen leeren zwemmen. In Italië hetzelfde met de Ballilla's. Wat in Duitschland na 1933 door een intensieve training bereikt is, bewijzen de Olympische Spelen 1936 te Berlijn, alwaar vrijwel in de finale van elk nummer een Duitscher of Duitsche vertegenwoordigd was. Na 1936 ging het gemiddelde peil met sprongen omhoog en nu kan Duitschland zeggen dat het, wat betreft de gemiddelde prestaties, nummer één op de Europeesche ranglijst staat. Dit laatste geldt evenwel niet voor de damesnummers, alwaar Duitschland op de 3e plaats komt na Denemarken en Nederland. Na Duitschland moet direct Hongarije genoemd worden. Dit land heeft zeer veel voor de

zwemsport gedaan. Het zijn de leermeesters voor de meeste tegenwoordige kampioenen geweest. Zwemmen is in Hongarije **de** nationale sport. Reeds jaren is de waterpoloploeg van Hongarije Europeesch kampioen, terwijl Hongarije ook jarenlang de Europeesche kampioen op de 100 meter vrije slag voortbracht; die reeks is dan in 1938 onderbroken door Nederland.

Zwemmen is wel de belangrijkste en gezondste sport. Het geeft uithoudingsvermogen, staalt de zenuwen en spieren, terwijl de spieren van het geheele lichaam in actie zijn. Vergelijkt u maar eens het lichaam van een zwemmer met dat van o.a. een gewichtheffer. Bij den zwemmer zijn de spieren van het **geheele** lichaam goed ontwikkeld, terwijl bij dat van een gewichtheffer de torso enorm ontwikkeld is en buik- en beenspieren niet.

Amerika is het land van de specialiteiten, het land der fantastische wereldrecords, het land met het onuitputtelijke menschenmateriaal, van waaruit immer weer nieuwe sterren gekweekt worden, die dan de reeks successen voortzetten en toch moet Amerika het verhoudingsgewijze tegen Duitschland afleggen. Het percentage van de jeugd dat zwemmen kan, is in Duitschland grooter dan dat van de Amerikaansche jeugd. Amerika is van het eerste plan verdrongen door de stugge en vasthoudende Japanners. Deze van nature reeds goede zwemmers hebben het, door een intensieve training, klaargespeeld om de fantastische Amerikaansche wereldrecords te evenaren en zelfs te verbeteren. Zij hebben den leeuw in eigen hol opgezocht en het resultaat was, dat zij hem verslagen hebben. In 1938 heeft een Japansche ploeg, de Amerikaansche op eigen banen verslagen. Amerika doet al het mogelijke om het verloren terrein in te halen, het is echter zeer de vraag of het lukken zal, gezien de vasthoudendheid der Japanners, die onder heel wat ongunstiger omstandigheden dan de Amerikanen tot hun wonderprestaties gekomen zijn.

Wat ons land betreft heeft de Nationaal-Socialistische Beweging een groote taak te vervullen. Wanneer zij de macht verworven heeft, is een van haar eerste taken, het zwemmen als verplicht schoolvak in te voeren, zoodat de kinderen reeds op 7-jarigen leeftijd kunnen zwemmen. Dan zal het **niet** meer kunnen gebeuren dat bij schoolreisjes kinderen verdrinken,

omdat zij niet kunnen zwemmen. Dan zullen onze statistieken er geheel anders gaan uitzien, want jong geleerd, oud gedaan is een oud spreekwoord, dat nog steeds van kracht is.

W. W.

Voor degenen die de oefeningen in O. V. geregeld hebben gevolgd, hebben wij dezen keer eenige zeer moeilijke oefeningen.

Oef. 1. Een eenvoudige zwaaioefening van één arm, die dient om de schouders los te maken. Met één hand beschrijven wij een liggende acht in de lucht. De arm blijft ongeveer gestrekt en mag nooit gespannen worden. Na dit 6 × herhaald te hebben, 6 × met den anderen arm.

Oef. 2. Wij gaan op de knieën liggen; nu langzaam de heupen naar buiten draaien, terwijl het bovenlichaam en de armen naar den anderen kant draaien; ten einde niet om te vallen. Steeds dieper zakken wij naar beneden, tot u tenslotte vlak naast uw voeten (die niet verschoven mogen worden) op den grond zit. Bent u omgevallen, of hebt u maar even gesmokkeld door één hand op den grond te zetten, dan is het een groote mislukking. Wanneer het u gelukt is, dan zonder met de handen af te zetten u weer met een rukje oprichten en aan den anderen kant hetzelfde doen.

Oef. 3. Op de teenen staande buigen wij heel langzaam de knieën, terwijl het lichaam nagenoeg gestrekt achterover hangt. De armen kunnen prachtig helpen om het evenwicht te bewaren. Steeds dieper, steeds lager gaan de knieën, tot ze eindelijk, beide tegelijk, zachtjes op den grond komen. Als u deze oefening voor het eerst doet, legt u dan eerst een kussen op de plaats waar u denkt neer te komen. U kunt wel eens te hard neer komen bij uw mislukte eerste pogingen.

Oef. 4. In gehurkte houding, met beide armen om de knieën geslagen, kleine sprongetjes vooruit, achteruit en zijwaarts maken, steeds met 2 beenen tegelijk; deze oefening vooral niet stijf uitvoeren.

Veel succes!

W. W.